Preventie- en Handhavingsplan Alcohol

Gemeente Beuningen

2024-2028

GEMEENTE BEUNINGEN

Aanleiding

Met dit Preventie- en Handhavingsplan Alcohol geeft de gemeente Beuningen invulling aan een wettelijke taak (artikel 43a) in de uitvoering van de Alcoholwet. Deze wet regelt verstrekking van alcoholhoudende dranken en beschermt onze jeugd tegen de negatieve effecten van alcohol op gezondheid en veiligheid.

De Alcoholwet (artikel 43a) schrijft voor dat gemeenten een Preventie- en Handhavingsplan Alcohol opstellen dat beleid bevat voor zowel de preventie van alcoholgebruik onder jongeren, als de handhaving van de wet. Hiermee wil de wetgever stimuleren dat gemeenten actief nadenken over en uitvoering geven aan het verbinden van de beleidsterreinen Volksgezondheid (voorlichting/educatie en bewustwording) en Openbare Orde en Veiligheid (regelgeving en handhaving) als het gaat om alcoholpreventie.

Landelijk wordt al veel aandacht besteed aan alcoholpreventie. Denk hierbij aan de NIX-campagne. Het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol is bedoeld om op lokaal niveau (beleids-) maatregelen te treffen als aanvulling op de landelijke campagnes.

Waarom is een Preventie- en Handhavingsplan Alcohol belangrijk?

Alcohol is niet zomaar een consumentenproduct. Onlangs waren er in Nederland nog een aantal verkeersongelukken met dodelijke afloop, waarbij de chauffeurs hadden gedronken. De slachtoffers, gezinnen met jonge kinderen, dragen de gevolgen levenslang met zich mee. Daarom is het belangrijk om verantwoord alcoholgebruik blijvend aandacht te geven, ook voor volwassenen. Want voor hen is het drinken van alcohol vaak ook normaal: ‘kom, we gaan een borrel drinken’ of ‘laten we gezellig een wijntje nemen’.

Voor jongeren en jongvolwassenen zijn de risico’s van alcoholgebruik groter dan voor volwassenen. Niet alleen zijn de acute gevolgen voor hen vaak ernstiger – zij raken bijvoorbeeld eerder bewusteloos en kunnen onder invloed over hun seksuele grenzen heen gaan – maar ook heeft drinken op jonge leeftijd gevolgen voor de lange termijn. Denk aan verstoring van de hersenontwikkeling en een grotere kans op verslavingsproblemen. Agressief en asociaal gedrag komt bovendien vaker voor bij jongeren die drinken dan bij hun niet drinkende leeftijdgenoten.

Uit de landelijke onderzoeken blijkt dat er een stagnatie is in de daling van alcoholgebruik onder scholieren tussen de 12 en 18 jaar. Bovendien is er een flinke groep jongeren en jongvolwassenen die binge drinkt en zit er zowel bij verstrekkers als bij ouders ruimte voor versterking van hun verantwoordelijkheid en preventieve rol.
Wij realiseren ons dat dit plan als betuttelend kan worden ervaren. In onze gemeente is het drinken van alcohol op jonge leeftijd niet ongebruikelijk en ouders staan dit vaak ook toe: ‘dat deden we zelf ook toen we jong waren’. Ook kan het gevoel ontstaan dat tegenwoordig niks meer mag.
Toch is het belangrijk aandacht aan dit onderwerp te besteden. We krijgen namelijk signalen van de scholen dat zij zich zorgen maken over het alcoholgebruik.
Het is net als bij roken: een omslag in het denken kost tijd.

Sommige groepen jongeren (en jongvolwassenen) lopen een groter risico op problematisch alcoholgebruik. Het gaat bijvoorbeeld om kinderen van ouders met een verslaving of psychische problematiek en kinderen met een licht verstandelijke beperking.

Voldoen aan beleid en regelgeving

Artikel 43a van de Alcoholwet regelt waaraan het preventie- en handhavingsplan moet voldoen. Hierin is het volgende geregeld:

1. De gemeenteraad stelt elke vier jaar een preventie- en handhavingsplan vast;
2. Het plan bevat de hoofdzaken van het beleid gericht op alcoholpreventie, met name onder jongeren, en de handhaving van de wet;
3. In het plan wordt in ieder geval aangegeven:
   a. Wat de doelstellingen zijn;
   b. Welke acties worden ondernomen om alcoholgebruik, met name onder jongeren te voorkomen;
   c. De wijze waarop het handhavingsbeleid wordt uitgevoerd en welke handhavingsacties worden ondernomen;
   d. Welke resultaten minimaal behaald dienen te worden.

Met dit Preventie- en Handhavingsplan voldoen we aan de gestelde eisen vanuit het Rijk.

We doen het niet alleen

Het alcoholpreventie- en handhavingsplan is door de regio het Rijk van Nijmegen gezamenlijk opgesteld. Er wordt regionaal samengewerkt met een lokaal accent. We blijven in de toekomst regionaal verschillende acties oppakken. Hier lees je meer over bij het thema ‘We werken regionaal waar mogelijk en lokaal waar nodig’.

Resultaten en thema’s

Het doel is om het alcoholgebruik in onze gemeente te verminderen door in te zetten op handhaving en preventie. We willen vooral inzetten op jongeren: onder 18 drinkt niemand, na 18 jaar zetten we in op bewustwording. We benoemen drie concrete resultaten:

- Afname van alcoholgebruik onder minderjarigen:
  - In 2028 heeft maximaal 35% (nu 41%) in klas 2 ooit alcohol gedronken en 10% (nu 14%) in de laatste 4 weken.
  - In 2028 heeft maximaal 70% (nu 75%) in klas 4 ooit alcohol gedronken en 45% (nu 49%) in de laatste 4 weken.
- Afname van dronkenschap bij minderjarigen. Nu is 29% van de minderjarigen (klas 2 en 4) ooit dronken of aangeschoten geweest. In 2028 is dit percentage lager dan 25%. Het verschil tussen dronkenschap en alcoholgebruik is dat bij alcoholgebruik het ook een paar slokjes gaat. Binge drinken en dronkenschap heeft nog meer invloed op de gezondheid.
- Toename van naleving op wetgeving verkoop alcohol door verkooppunten. Dit percentage ligt boven de 45% in het volgende Mysteryshop onderzoek (nu: 41,7%).

De behaalde resultaten toetsen we periodiek. Hiervoor hebben we 2 meetinstrumenten: Het Mysteryshop onderzoek (lees verder bij ‘we werken regionaal waar mogelijk en lokaal waar nodig’) en de Gezondheidsmonitor van de GGD. Zie in bijlage 1 de percentages over alcoholgebruik onder kinderen/ jongeren uit de laatste Gezondheidsmonitor (2023). In bijlage 2 lees je de resultaten van het Mysteryshop onderzoek in 2022.

Over vier jaar koppelen we in een nieuwe versie Preventie- en Handhavingsplan Alcohol terug of de resultaten zijn behaald.

Om bovengenoemde doelstellingen te halen zetten we in op 3 thema’s met verschillende concrete acties. Dit zijn:

- Educatie, ondersteuning en vroeg signalering;
- Handhaving;
- We werken regionaal waar mogelijk en lokaal waar nodig.

Thema 1: Educatie, ondersteuning en vroeg signalering

IrisZorg heeft als Instelling voor VerslavingsZorg (I.V.Z.) de deskundigheid/expertise voor alcohol- (en drugs) preventie. IrisZorg Preventie heeft hier jaarlijks uren voor. (1) Jaarlijks bespreken we met IrisZorg Preventie waarop in te zetten.
IrisZorg Preventie zet (eventueel samen met de GGD) in op 4 pijlers. Het gehele aanbod van Verslavingskunde Nederland (waarop de werkwijze van IrisZorg Preventie is gebaseerd) staat beschreven in een factsheet. De belangrijkste pijlers zijn:

- Voorlichting en educatie;
- Signalering advies en ondersteuning;
- Fysieke en sociale omgeving;
- Regelgeving en handhaving.

Er is aandacht voor drie verschillende groepen:

- **Alcoholverstrekkers:** Er wordt onder andere ingezet op voorlichting en educatie bij alcoholverstrekkers. Iriszorg Preventie biedt face-to-face trainingen aan alcoholverstrekkers om te helpen bij het naleven van de regels. Dit gaat met name op para commerciële horecabedrijven. Het schenken van alcohol brengt verantwoordelijkheid met zich mee voor barvrijwilligers die onder andere werken bij sportverenigingen. De alcoholwet (sinds 2011) schrijft voor dat verenigingen verplicht zijn om een Alcohol Bestuursreglement op te stellen en barpersoneel te instrueren, bijvoorbeeld met een training ‘Instructie Verantwoord Alcoholschenken’ (IVA). De training behandelt onderwerpen als: geen alcohol onder de 18, voorkomen van alcoholmisbruik en rijden onder invloed.
- **(Voortgezet) onderwijs**: IrisZorg Preventie en de gezondheidsmakelaars School en Jeugd van de GGD Gelderland-Zuid gaan in gesprek met scholen hoe ze zo effectief mogelijk aan alcoholpreventie kunnen werken. Dit is onderdeel van het programma Gezonde School, genaamd ‘Helder op school’. Door de schoolomgeving en alle school gerelateerde activiteiten alcoholvrij te houden ondersteunt het onderwijs

NIX18 en de norm dat alcoholgebruik niet vanzelfsprekend is.
Een groot deel van de voortgezet onderwijsscholen uit de regio werken met Helder op school. Er is een gezamenlijke aanpak.

- **Ouders:** Via verschillende kanalen van IrisZorg Preventie en de GGD krijgen ouders voorlichting over alcohol- en uitgaanopvoeding. Dit gebeurt via (online) ouderavonden (via scholen), binnen een pubercursus of het bezoek aan websites zoals www.hoepakjijdataan.nl en www.helderopvoeden.nl. (2) De gemeente communiceert actief over deze activiteiten.

Met deze activiteiten vergroot IrisZorg Preventie de kennis over en bewustwording van de invloed van alcohol op de gezondheid van jongeren. Daarnaast is er aandacht voor het verschuiven van de sociale norm met betrekking tot de verhoogde leeftijdsgrens én het draagvlak voor de nieuwe Alcoholwet.
(3) IrisZorg Preventie ondersteunt de gemeente Beuningen bij het monitoren van ontwikkelingen ten behoeve van het verslavingspreventiebeleid. Zij hebben zicht op landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen met betrekking tot middelengebruik.

Het jongerenwerk van Stichting Perspectief heeft het jongerencentrum Hotspot. Naast locatie gebonden jongerenwerk, hebben zij ook straatcoaches die routes door de dorpen maken om in contact te komen met onze jongeren. (4) Het thema alcohol en middelengebruik bespreken we bij de jaarlijkse opdracht voor het jongerenwerk. Ook (5) geeft het jongerenwerk voorlichting over alcohol gebruik wanneer dit nodig is én de jongeren hiervoor open staan. Dit doet het jongerenwerk met IrisZorg Preventie. Samen wordt uitgezocht hoe hier vorm aan te geven. IrisZorg Preventie heeft een aanbod voor zorg- en welzijnspartners in de gemeente Beuningen op het gebied van voorlichting, deskundigheidsbevordering en beleidsontwikkeling. Het jongerenwerk is een belangrijke speler hierin. (6) Als het jongerenwerk zich zorgen maakt over het alcoholgebruik van een jongere wordt IrisZorg Preventie ingeschakeld en is er contact op casusniveau. Er kan indien nodig geholpen worden met een doorverwijzing voor behandeling.

Alle betrokken partijen werken nauw samen om (6) extra aandacht te geven aan landelijke publiekscampagnes op dit thema. We promoten NIX 18 en Ik Pas actief.

Daarnaast is (7) middelen- en verslavingsproblematiek een standaard gespreksonderwerp tijdens het onderzoek van de consulenten van het sociaal team.
Ook (8) kunnen inwoners uit de gemeente Beuningen gebruik maken van de landelijke chatservice om middelengebruik te bespreken. De chatservice wordt bemand door preventiewerkers die werkzaam zijn bij de verschillende IVZ (instelling verslavingszorg) instellingen en wordt gecoördineerd door het Trimbos Instituut.

In mei 2019 is (9) het convenant verantwoord alcohol schenken ondertekend door de wethouder. Dit is proactief aan alle sportverenigingen met een kantine in eigen beheer in de gemeente Beuningen aangeboden. Sportverenigingen en de gemeente werken hierdoor samen aan een maatschappelijke verantwoordelijkheid en een gezondheidsbeleid binnen

onze gemeente. Hierin wordt onder andere jaarlijks één IVA-cursus bekostigt voor alle nieuwe barvrijwilligers. Dit convenant wordt met regelmaat geëvalueerd worden met de sportverenigingen.

Sinds 2024 is er (9) een extra vraag toegevoegd in het aanvraagformulier voor vergunningen van evenementen. Hierin wordt gevraagd welke voorzorgsmaatregelen getroffen worden ter voorkoming van alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar. Het doel hiervan is de organisatie van het evenement aan het denken te zetten. De maatregelen worden meegenomen in het veiligheidsplan.

Verantwoord alcohol- en drugsgebruik is ook een thema binnen het Gezond en Actief Leven Akkoord. Voorkomen is gezonder dan genezen. Er is een beperkt uitvoeringsbudget beschikbaar om ambities op dit thema te realiseren. De resultaten uit dit Preventie- en Handhavingsplan zijn ook voor het Gezond en Actief Leven Akkoord het uitgangspunt.

Thema 2: Handhaving

Het (1) toezicht op de Alcoholwet wordt uitgevoerd door de buitengewoon Opsporingsambtenaren (boa's). Dit team gaat uitgebreid worden naar drie boa's, waarvan ten minste één boa de extra aantekening heeft om te kunnen handhaven op de Alcoholwet. Toezicht op de Alcoholwet wordt opgenomen in de nog op te stellen prioritering. Omdat het team uitbreiding krijgt kunnen controles flexibeler ingezet gaan worden. Er is meer capaciteit om in de weekenden en avonden controles uit te voeren.
(2) Wij geven accenten voor de handhaving per half jaar mee. We kunnen dan een specifieke branche (horeca, sportvereniging of evenement) benoemen om extra op in te zetten.
In de afgelopen periode is de handhaving en preventie verder op elkaar afgestemd. Zo is er bijvoorbeeld indien nodig een goede samenwerking tussen GGD/ IrisZorg Preventie en de boa's. Bij een volledige capaciteit komt er een afstemmingsoverleg twee keer per jaar. Tijdens de afstemming kan er gekeken worden wat het afgelopen half jaar is opgehaald en wat er nodig is voor het volgende half jaar.

De volgende soort controles kunnen worden uitgevoerd door een BOA:

- Basiscontroles: Onder de basiscontroles vallen de vergunningscontroles van horecabedrijven; slijterijen en para commerciële horecabedrijven (sportverenigingen, jongerencentra, dorpshuizen etc.) met een vergunning zoals bedoeld in artikel 3 van de Alcoholwet.
- Hotspotcontroles: Deze controles zijn bedoeld om met name de naleving te controleren bij alcoholverkooppunten waar veel jongeren komen en waar de naleving van de leeftijdsgrenzen voor de verkoop van alcohol aan jongeren een risico is.
- Leeftijdscontroles evenementen: Aanvullend is er speciale aandacht voor evenementen waarvoor een ontheffing ex artikel 35 Alcoholwet is afgegeven en voor evenementen waarvoor geen ontheffing is afgeven, maar die wel een risico opleveren voor de verkoop van alcohol aan jongeren.

- Controle drankgebruik onder 18 voor publiek toegankelijke ruimten: Het laatste controlemiddel is de controle op artikel 45 van de Alcoholwet. Het is op grond van dit artikel voor jongeren onder de 18 jaar verboden om op voor het publiek toegankelijke plaatsen alcoholhoudende drank aanwezig te hebben of voor consumptie gereed te hebben.

Thema 3: We werken regionaal waar mogelijk en lokaal waar nodig

We (1) voeren regionaal het Mysteryshop onderzoek uit. Wat is een Mysteryshop onderzoek? Bij dit onderzoek gaan jongeren onder de 18 jaar naar verschillende locaties waar alcohol wordt verkocht en/of geschonken. Denk aan de horeca, bij sportkantines en supermarkten. Vervolgens bestelt een minderjarige (16 of 17 jaar) een alcoholisch drankje. Krijgt de minderjarige dit? Dan wordt de wet- en regelgeving niet nageleefd.

In 2022 is een Mysteryshop onderzoek uitgevoerd door Bureau Objectief. Uit dit onderzoek blijkt dat de wet- en regelgeving onvoldoende wordt nageleefd: dit is maar 41,7% van de bezoeken het geval. De cafetaria's scoorde hierbij het minst goed: hier werd 25% (1 van de 4) nageleefd. Bij de horeca en sportkantines werd tijdens de bezoeken van het mysteryshopkind 50% (2 van de 4 per categorie) nageleefd. Dit onderzoek willen we in 2027 herhalen om de effecten van onze maatregelen te kunnen meten en dit mee te nemen in het nieuwe preventie- en handhavingsplan alcohol. Door dit regionaal op te pakken kunnen we cijfers goed vergelijken met de buurgemeenten.

Er is (2) twee keer per jaar een regionaal overleg tussen de ambtenaren Sociaal Domein en Openbare Orde van de regiogemeenten en IrisZorg Preventie. Het overleg zal in het voorjaar en het najaar plaatsvinden. Iriszorg Preventie neemt hiervoor het initiatief. Hierin worden onder andere de volgende onderwerpen besproken:

- Inzet van onderzoeken zoals het Mysteryshop onderzoek en de NIX zonder ID-actie;
- De inzet van BOA's;
- Goede ervaringen en actualiteiten;
- Andere drugs naast alcoholgebruik;
- Eventuele agendapunten voor het portefeuillehouders overleg Zorg en Welzijn.

Bijlage 1: Cijfers Gezondheidsmonitor GGD 2023

Alle cijfers zijn percentages. De percentages tellen niet altijd op tot 100% door afronding of doordat er meerdere antwoorden mogelijk waren.

Heb je ooit alcohol gedronken? (Alleen slokjes of heel glas of meer)

	Klas 2	Klas 4	**Totaal Beuningen**	Regio Gelderland Zuid	NL
Nee	58	20	**39**	44	45
Ja	41	75	**61**	56	55

Laatste 4 weken alcohol gedronken:

	Klas 2	Klas 4	**Totaal Beuningen**	Regio Gelderland Zuid	NL
Nee	86	51	**68**	70	73
Ja	14	49	**32**	30	27

Veel drinkers:

	Klas 2	Klas 4	**Totaal Beuningen**	Regio Gelderland Zuid	NL
Ooit dronken of aangeschoten geweest	10	48	**29**	26	25
Laatste 4 weken 5 of meer drankjes bij 1 gelegenheid (binge)	5	28	**17**	19	18

Bijlage 2: Mysteryshop onderzoek 2022

Wat is een Mysteryshop onderzoek?
Bij dit onderzoek ga je met jongeren onder de 18 jaar naar verschillende locaties waar alcohol wordt verkocht en/of geschonken. Denk aan de horeca, bij voetbalverenigingen en de supermarkt. Vervolgens bestelt een minderjarige (16 of 17 jaar) een alcoholisch drankje. Krijgt de minderjarige dit? Dan wordt de wet- en regelgeving niet nageleefd.

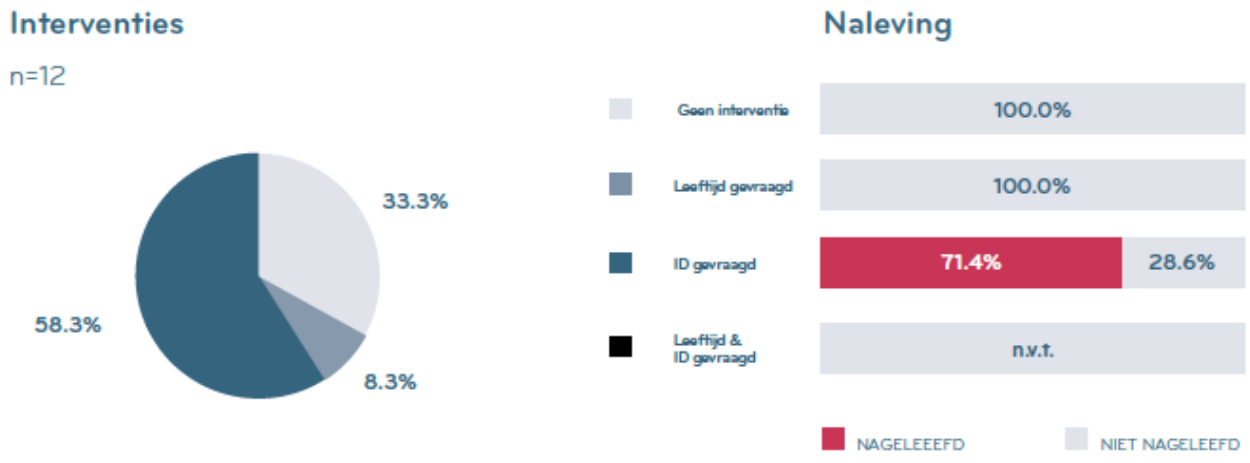
Nalevingscijfer Beuningen en regio Nijmegen*

	Naleving:	*Aantal bezoeken:*
Beuningen	41,7%	12
Regio Nijmegen	36,1%	216

**Cijfers per gemeente zijn niet 1-op-1 te vergelijken, bijvoorbeeld omdat de ene gemeente de hotspots beter kent dan de andere gemeente.*

Interventies

- Bij 4 aankooppogingen vroeg de verkoper niet naar de leeftijd of het ID van de mysterykind (33.3%). Het mysterykind kon in alle gevallen alcoholhoudende drank kopen (100%).
- Bij 1 aankooppoging vroeg de verkoper alleen naar de leeftijd van de mysterykind (8.3%). Het mysterykind kreeg in dit geval de alcohol mee.
- Bij 7 aankooppogingen vroeg de verkoper enkel naar het ID van de mysterykind (58,3%). In 5 gevallen mocht het mysterykind geen alcoholhoudende drank kopen (71.4%).
- Bij 0 aankooppogingen vroeg de verkoper zowel naar de leeftijd als naar ID (0%).

Hulpmiddelengebruik
Van de 7 keer dat er naar ID is gevraagd, is er 0 keer zichtbaar een hulpmiddel gebruikt om de geboortedatum te controleren (0%).
Van de 7 aankooppogingen waarbij geen hulpmiddel is gebruikt (100%), is er 5 keer nageleefd (71,4%).

Verkoopkanalen

	Nageleefd:	*Niet nageleefd:*	*Aantal bezoeken:*
Cafetaria	25%	75	4
Horeca	50%	50%	4
Sportkantine	50%	50%	4
Totaal:	-	-	12